

TUTKIMUSRAPORTTI

SASTAMALA

Riihimäki

Rautakautisen röykkiökohteen ja historiallisen ajan kylätontin arkeologinen koekaivaus
31.7.2015

AKDG 4605:2

MUSEOVIRASTO

KULTTUURIYMPÄRISTÖN HOITO | ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT

KOEKAIVAUSSRYHMÄ

JAN-ERIK NYMAN

Tiivistelmä

Sastamalan Kiikassa sijaitsevalle kiinteistölle 790-521-2-3 Pappila oli aikomus rakentaa saunarakennus, vesijohto sekä maalämpöjärjestelmä. Kiinteistöllä sijaitsee muinaismuistolain (295/1963) rauhoittama Riihimäen rautakautinen ja keskiaikainen röykkiökohde. Tästä johtuen Pirkanmaan maakuntamuseo katsoi, että paikalla tulisi suorittaa koekaivaus, jotta voitaisiin varmistaa, etteivät rakennustyöt tule koskemaan kiinteää muinaisjäännöstä. Koska kyseessä oli pieni yksityinen hanke, Museoviraston koekaivausryhmä suoritti koekaivauksen virkatyönä yhden päivän aikana 31.7.2015. Koekaivauksessa rakentamispaikat tarkastettiin koe-kuopilla ja metallinpaljastimella. Mitään viitteitä kiinteästä muinaisjäännöksestä ei tutkimuksessa saatu.

Kannen kuva: Tutkimuskohde ja kuvan keskellä suunniteltu saunan paikka, kuvattu pohjoisesta. AKDG 4605:2

Sisällysluettelo

Kansilehti	
Tiivistelmä	
Sisällysluettelo	1
Arkisto- ja rekisteritiedot	2
Sijaintikartat	3
1. JOHDANTO	5
2. TUTKIMUSHISTORIA	6
3. KOHTEEN SIJAINTI JA KUVAUS	7
4. TUTKIMUSMENETELMÄT	10
5. KAIVAUSHAVAINNOT	11
6. YHTEENVETO	12
7. LÄHTEET	13
8. DIGIKUVALUETTELO	13
9. KOEKUOPAT	14
Yleiskartta 1:500	15

Arkisto- ja rekisteritiedot

Kohteen nimi:	SASTAMALA Riihimäki
Muinaisjäännöslaji:	Rautakautisia rökkiöitä ja historiallisen ajan kylätontti
Muinaisjäännösrekisterino:	988010004
Inventointinumero:	1, rautakautisia kalmistoja (Salo 1950) 4 (Jussila 2004)
Tutkimuksen laatu:	Koekaivaus
Kenttätyönjohtaja:	Jan-Erik Nyman, FM
Apulaistutkija:	Inga Nieminen, Huk
Tutkimuksen rahoittaja:	Museovirasto (virkatyö)
Kenttätyöaika:	31.7.2015
Tutkittu ala:	2,5 m ²
Maakunta:	Pirkanmaa
Kunta, kylä:	Sastamala, Kiikka
Kiinteistötunnus:	790-521-2-3 Pappila
Peruskartta, TM35-lehtijako:	M3342R
Peruskartta, Yleislehtijako:	2121 04 Kiikka
Tutkitun alueen keskikoordinaatit:	N: 6805462 E: 274106 (ETRS-TM35-FIN)
Tutkitun alueen korkeus:	Z: 55-61 (N2000)
Kohteen lähin osoite:	Kiikkapääntie 3, 38300 Sastamala
Kaivauslöydöt:	-
Aikaisemmat tutkimukset:	1898 Axel O. Heikel, tarkastus 1950 Unto Salo, inventointi 1984 Hilikka Oksala, kaivaus 1985 Hilikka Oksala, kaivaus 1999 Tuula Heikkurinen-Montell, tarkastus 2004 Timo Jussila, inventointi 2014 Ulla Moilanen, valvonta 2015 Inga Nieminen, valvonta
Aikaisemmat löydöt:	SatM 2095-2096. Miekka ja keihäänkärki. Löytyneet vuonna 1881. KM 3574:507. Palanutta luuta. Tarkastus, Axel O. Heikel 1898. TYA 257:1-369. Hopeabrakteen katkelma, kupariraha, rautaesineitä, lasihelmi, saviastian paloja, piitä, kuonaa, palanutta savea sekä palanutta ja palamatonta luuta. Kaivaus, Hilikka Oksala 1984. TYA 266:1-901. Pronssiesineitä, rautaesineitä, saviastian paloja, lasia, piitä, kvartssia, liusketta, kuonaa, puuta, palanutta savea sekä palanutta ja palamatonta luuta. Kaivaus, Hilikka Oksala 1985.
Digikuvat:	AKDG 4605:1-8, luettelo s. 13
Maastokarttaote:	1:200 000, A4, s. 3 1:20 000, A4, s. 4
Kartat:	Yleiskartta 1:500, A3, s. 15
Liitteet:	-
Tutkimusraportti:	Museoviraston arkisto, Helsinki

SASTAMALA Riihimäki

N: 6805462 E: 274106 (ETRS-TM35FIN) Z: 55-61 (N2000)

1: 200 000

© Maanmittauslaitos 2015

1. JOHDANTO

Sastamalan Kiikassa sijaitsevalle kiinteistölle 790-521-2-3 Pappila on suunniteltu rakennettavaksi saunarakennus sekä maalämpöjärjestelmä. Saunarakennukseen asennetaan myös uusi vesijohto olemassa olevasta liitoskohdasta. Kiinteistön itäosassa sijaitsee Riihimäen rautakautinen ja keskiaikainen röykkiökohde, joka on muinaismuistolain (295/1963) suojaama kiinteä muinaisjäänös. Sauna on suunniteltu rakennettavaksi muinaisjäänösalueen lounaisosaan ja tästä syystä Pirkanmaan maakuntamuseo katsoi lausunnossaan (194/2015), että saunan ja siihen liittyvien vesihuoltorakenteiden paikat tulee selvittää riittävin arkeologin koekaivauksin ennen saunan rakentamista. Myös suunniteltu maalämpöjärjestelmän vaikutus muinaisjäänösalueeseen tulee selvittää koekaivauksella.

Pirkanmaan maakuntamuseo antoi 21.5.2015 Museoviraston koekaivausryhmälle suoritettavaksi koekaivauksen. Koekaivausryhmä suoritti kaivauksen virkatyönä yhden päivän aikana 31.7.2015. Museovirasto kustansi tutkimukset, koska kyseessä oli pieni yksityinen hanke. Tutkittavana oleva alue oli noin 400 m² ja siitä tutkittiin 2,5 m². Kaivauksessa toimi kenttätyönjohtajana FM Jan-Erik Nyman ja apulaistutkijana HuK Inga Nieminen.

Helsingissä 7.1.2016

Jan-Erik Nyman, FM

2. TUTKIMUSHISTORIA

Riihimäen kalmisto löytyi vuonna 1881 kun työmies Wille Lehtinen löysi Kontin (Rauhalan) talon kasvimaata raivatessaan miekan ja keihäänkärjen (SatM 2095 ja 2096). Miekasta puuttui ponsi, mutta väistimen perusteella sitä on pidetty myöhäismerovingiaikaisena B-typin miekkana. Keihäänkärki on merovingiaikainen Vendel-tyyppin keihäänkärki ja on mahdollisesti hieman vanhempi kuin miekka. Muinaistieteellisen toimiston intendentti Axel O. Heikel tarkasti löytöpaikan vuonna 1898, jolloin talon perunamaasta löytyi muutamia palaneita luunsiruja (KM 3574:507). Perunamaan kohdalla oli sijannut ison kiven ympärille koottu röykkiö. Miekka oli löytynyt kyseisestä röykkiöstä, mutta keihäänkärjen löytöyhteydestä ei ole tarkempaa tietoa (Salo 2004b:183). Löytöpaikka on sittemmin täysin tuhoutunut kun paikalle rakennettiin 1960-luvulla Kiikan liikekeskus.

Vuonna 1950 arkeologi Unto Salo inventoi Kiikan pitäjää (nykyistä Sastamalaa) Muinaistieteellisen toimikunnan myöntämällä stipendillä. Inventoinnin aikana Salo tarkasti Riihimäen kalmistoa ja havaitsi viisi ehjää hautakumpua sekä 6-7 epävarmaa ja rikottua kumpua. Ehjät kummut olivat 0,5-0,7 m korkeita maansekaisia kiviröykkiöitä, jotka olivat halkaisijaltaan 3-5 m. Kummut sijaitsivat viljelemättömällä alueella 1800-luvun löytöpaikasta noin 100 m itäkaakkoon (Salo 1950).

Vuosina 1984-1985 Turun yliopisto suoritti arkeologi Hilikka Oksalan johdolla arkeologisen kaivauksen Riihimäen kalmistolla osana Suur-Sastamalan historian kirjoittamishanketta, jolloin pyrittiin selvittämään Kiikan alueen rautakautista asutusta. Kaivauksessa tutkittiin suurin Salon havaitsemista kummuista (nro 1) ja sen lähiympäristö. Löydöt ovat luetteloitu Turun yliopiston arkeologian oppiaineen esinekokoelmaan päänumeroilla TYA 257 ja TYA 266. Tutkittu kumpu oli pyöreähkö, noin 7 m halkaisijaltaan ja 0,4-0,5 m korkea silmäkivellä varustettu maan- ja kivensekainen röykkiö. Yhteensä tutkittiin 72 m² ja röykkiöissä havaittiin runsaasti nokista maata sekä nokisia ja palaneita kiviä. Röykkiön funktio jäi tutkimuksissa kuitenkin epävarmaksi. Hautaukseen viittaa Oksalan mukaan röykkiön silmäkivellinen rakenne ja osa löydöistä. Tähän suuntaan viittaa Oksalan mukaan myös röykkiössä havaittu pieni kivikehä, jonka sisältä löytyi veitsi, pieni määrä saviastian paloja ja palanutta luuta. Röykkiöstä löytyi myös jonkun verran mahdollisesti rautakautteen ajoittuvia saviastian paloja ja veitsenkatkelmia. Röykkiöstä löytyi kuitenkin myös keskiaikaisia ja uuden ajan alkuun ajoittuvia löytöjä, kuten brakteatin kappale, lukon osia sekä Juhana III:n aikana lyöty raha. Nämä löydöt sekä ilmeisesti myös suurin osa metallilöydöistä viittaa Oksalan mukaan lähinnä historiallisen ajan asuinpaikkaan. Röykkiöstä on myös keskiaikainen C14-ajoitus, jossa ajoitettavana oli röykkiön sisältä löytynyttä hiiltä. Oksala pitää myös röykkiön vierestä löytyneitä paalurakenteita ja mahdollisesti myös laattakiveystä historialliselle ajalle kuuluvina. Kaivauksen yhteydessä tehtiin muinaiskasvitutkielma, jossa löytyi kolme kasvilajea, jotka tutkijoiden mukaan viittaavat esihistorialliseen toimintaan. Nämä lajit ovat tumma tulikukka, kataja ja ketoneilikka (Oksala 1984 ja 1985).

Vuoden 1984 kaivauksen aikana paikalliset asukkaat kertoivat muutamista korulöydöistä, jotka ovat sittemmin joutuneet hukkaan. Ilmeisesti 1930-luvulla on ojankaivuutöiden yhteydessä löytynyt pyöreä ja puhkonainen solki lähellä Kokemäen joen rantaa Salon havaitsemista kummuista kaakkoon. Tämän lisäksi on löytynyt pienikokoisia pronssisia solkia hiekankaivun yhteydessä Kiikan liikekeskuksen lounaispuolelta (Oksala 1984).

Vuonna 1999 muinaisjäännösalueen pohjoispuolella kulkevan kantatie 44:n (Kiikkapääntie) vierelle rakennettiin kevyen liikenteen väylä, jonka yhteydessä kaivutyötä tarkasti Pappilan puutarhan kohdalla Museoviraston intendentti Tuula Heikkurinen-Montell. Tarkastuksessa ei havaittu kiinteään muinaisjäännökseen

viittaavaa ja alueen todettiin olevan osittain sekoittunut myöhemmän maankäytön seurauksena. Tarkastuksesta ei ole erillistä raporttia.

Äetsän kunnan kaavainventoinnin yhteydessä kohdetta tarkasti arkeologi Timo Jussila Mikroliitti Oy:stä. Hoidetussa hakamaassa sijaitsevat röykkiöt olivat ennallaan eikä uusia havaintoja saatu muinaisjäännöksestä. Jussila ehdottaa, että osa röykkiöistä saattaa liittyä Kiikan kylätonttiin, joka on 1600-luvulla sijainnut kohteen länsireunalla tai heti sen länsipuolella (Jussila 2004:37).

Vuonna 2014 Pirkanmaan maakuntamuseon arkeologi Ulla Moilanen valvoi Riihimäen muinaisjäännösalueen itäreunassa sijaitsevan laskuojan perkaamisen. Oja sijaitsee noin 100 m kohteen röykkiöstä itään. Valvonnassa ei havaittu muinaisjäännökseen viittavia löytöjä tai muita ilmiöitä (Moilanen 2014).

Mitään muinaisjäännökseen viittaavaa ei myöskään havaittu huhtikuussa 2015 kun Museoviraston koekai-vausryhmän apulaistutkija Inga Nieminen valvoi entisen pappilan sadevesijärjestelmän liittyvän poistoputken kaivutöitä. Valvottu putkilinja sijaitsee noin 20 m länteen tulevasta saunarakennuksesta (Nieminen 2015).

3. KOHTEEN SIJAINTI JA KUVAUS

Kuva 1. Tutkimuskohde ja kuvan keskellä suunniteltu saunan paikka ja oikealla pappila, kuvattu itäkaakosta. AKDG 4605:1

Tutkimuskohde sijaitsee Kiikan kylässä Kokemäenjoen pohjoisrannalla 400 m Kiikan kirkosta eteläkaakkoon entisen pappilan eteläpuolella olevassa pihapiirissä. Kiikan entinen pappilarakennus on vuokrattu asuin-käyttöön ja sen luoteispuolella sijaitsee Kiikan liikekeskus ja lounaispuolella Kiikan seurakuntatalo. Pappilarakennuksen lähiympäristö on hoidettua piha-aluetta. Liikekeskuksen ja pappilarakennuksen välinen maasto on tasainen ja loivasti kohti kaakkoa laskevaa. Pappilarakennus sijaitsee noin 60 m mpy. Pian pappilarakennuksen eteläpuolella on jyrkkä rinne, jossa maasto laskee noin 3 m kapeahkolle tasanteelle. Noin 56 m mpy olevan tasanteen eteläpuolella on mitä ilmeisemmin pari metriä korkea vanha jokitörmä, jonka alapuolella maasto laskee tasaisesti kohti Kokemäenjokea, jonka vedenpinta on Kiikan kohdalla noin 50 m mpy. Pappilarakennuksen eteläpuolella olevat maastomuodot ovat ainakin osittain myöhäisen maanmuokkauksen muotoilemia. Varsinkin rakennuksen kaakkoispuolella on alue, johon on tuotu huomattava määrä täyttömaata. Myös pappilarakennuksen lähiympäristö on todennäköisesti tasoitettu ja sen eteläpuolella oleva jyrkkä rinne lienee myös osittain keinotekoinen. Raskaita maansiirtotöitä on ilmeisesti myös tehty pappilarakennuksen länsipuolella seurakuntatalon ja liikekeskuksen rakentamisen yhteydessä. Pappilarakennuksen itäpuolella olevalla niityllä maastomuodot ovat pehmeämpiä ja rinne laskee tasaisemmin kohti

jokea. Röykkiöiden kohdalla maasto laskee hyvin loivasti kohti kaakkoa, mutta rinne muuttuu hiljattain jyrkemmäksi jokea lähestyttäessä.

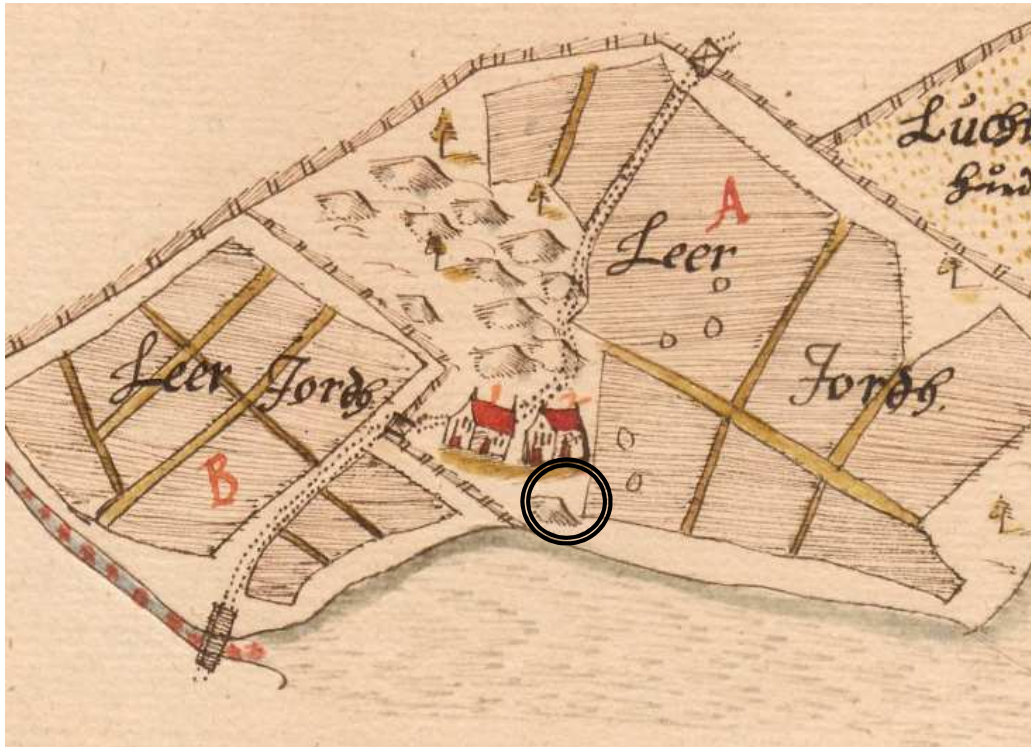

Kuva 2. Näkyvä pappilasta kohti suunniteltua saunan paikkaa ja sen takana olevaa Kokemäenjokea, kuvattu luoteesta. AKDG 4605:3

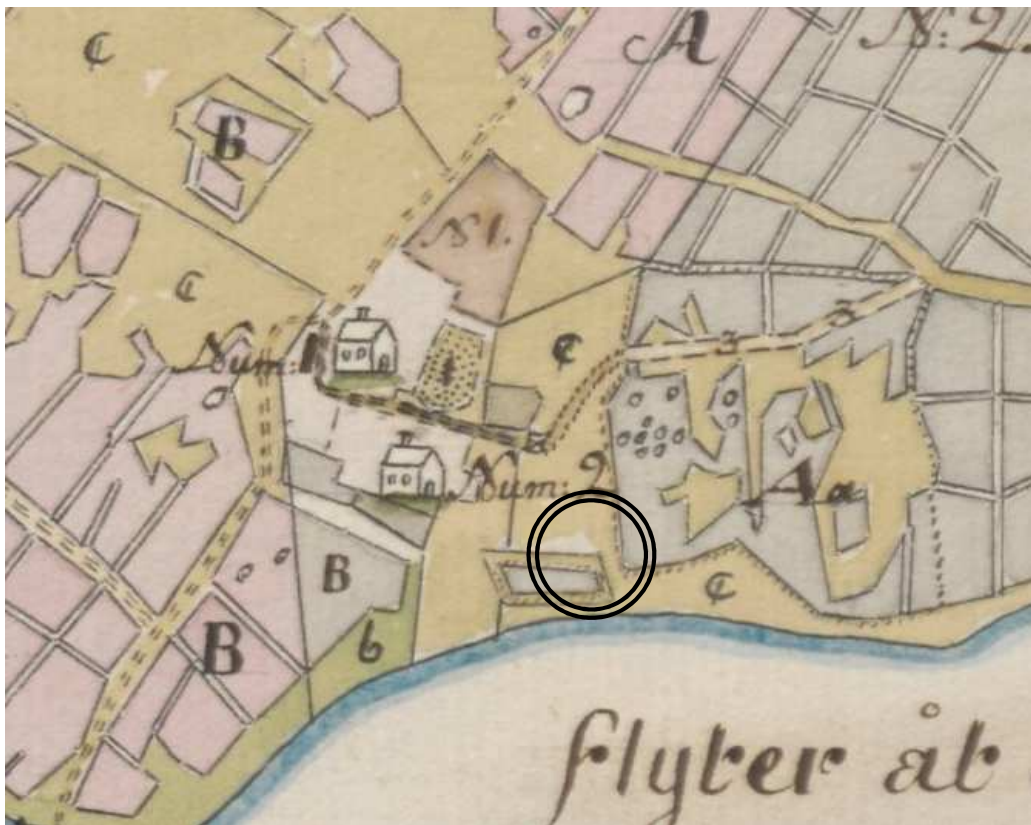
Mannerjään sulamisen jälkeen tutkimusalue oli pitkään Itämeren muinaisvaiheiden vesien peittämänä, kunnes se Litorinameren alkuvaiheessa yli 6000 vuotta sitten nousi maankohoamisen myötä merenpinnan yläpuolelle (Salo 2004a:23). Yhteys mereen katkesi kuitenkin pian ja kohde tuli sijaitsemaan mereen laskevan Kokemäenjoen pohjoisrannalla. Lähimmät tunnetut kivikautiset kohteet ovat runsaan kilometrin päässä pohjoisessa olevat Yli-Tuinan ja Santanummin asuinpaikat sekä vajaat pari kilometriä etelään olevat Iso-nojan pellon ja Mottisen asuinpaikat.

Pronssikautisia tai vanhempaan rautakauteen ajoittuvia kohteita ei Kiikan lähiympäristössä tunneta. Kiikan kylästä on kuitenkin löytynyt kaksi soikeaa tuluskiveä (KM 8749 ja SatM 215), mutta niiden tarkkaa löytökohtaa ei tunneta. Vajaa kilometri tutkimuskohteesta itään on Hoipolan kylässä löytynyt kansainvaellusajan lopulle ajoittuva pronssineula ja siihen liittyvä ketju (KM 13398). Salon mukaan pysyvämpää asutusta on Kiikan kylässä syntynyt kuitenkin vasta merovingiajalla. Tältä ajalta ovat Riihimäeltä löytynyt miekka ja keihäänkärki sekä noin 400 m Riihimäen muinaisjäännösalueesta luoteeseen Kiikan hautausmaan kohdalta löytyneet rautakautiset korut (KM 3036:2-7), joista ainakin kolmioneula ja todennäköisesti myös kapea ranne rengas ja satulanuppinen kaularengas ajoittuvat merovingiajalle. Samaan löytöön kuuluu myös viikinkiaikaisia ja ristiretkiaikaisia koruja. Lähinnä nuoremmalle rautakaudelle ajoittuu myös Kikkelänmäki Selvenin kalmisto, joka sijaitsee tutkimuskohteesta noin 600 m koilliseen (Salo 2004b:181-185).

Ensimmäinen maininta Kiikan kylästä historiallisissa lähteissä on vuodelta 1466. Vuonna 1540 kylässä oli kolme taloa, mutta vuonna 1571 ja 1644 enää vain kaksi (Piilonen 2007:125). Kiikan seurakunta syntyi 1600-luvun loppupuolella ja pappilaksi tuli vuonna 1699 Kiikan kylän Jauhopparran talo, joka oli autoitunut nälkävuonna 1697 kun isäntäväki oli kuollut (ibid. s. 353). Pappila sijaitsi vielä 1950-luvulla nykyisen pappilarakennuksen itäpuolella, mutta todennäköisesti viimeistään nykyisen seurakuntatalo ja liikekeskuksen rakentamisen yhteydessä rakennus purettiin. Nykyinen pappilarakennus on rakennettu vuonna 1959 kohtaan, jossa vuoden 1644 maakirjassa on merkitty talonpaikka. Tämä talo on sittemmin siirretty. Todennäköisesti kyseessä on Kontin talo, joka sijaitsee 1700-luvun isojakokartassa Jauhopparran talon pohjoispuolella. Viimeistään vuoden 1959 rakennustöiden yhteydessä tämä vanha kylätontti on pahoin vahingoittunut.

Kuva 3. Ote maanmittaaja Jonas Stren-
gin laatimasta maa-
kirjakartasta vuodelta 1644, johon
tutkimuskohde on
merkitty mustalla
ympyrällä. Kylän kah-
desta talosta länti-
sempi on ilmeisesti
Jauhoparran talo. To-
dennäköisesti itäi-
sempi talo on siir-
retty myöhemmin
luoteeseen ja esiintyy
1700-luvun isojako-
kartassa Kontin ta-
lona. Lähde: Kansal-
lisarkisto MHA A
1 106-107

Kuva 4. Ote maanmittaaja Jean Limo-
nin laatimasta isojako-
kartasta vuodelta
1770, johon tutki-
muskohde on mer-
kitty mustalla ympy-
rällä. Kartassa tila
nro 2 on Jauhoparran
talo, eli pappila ja
nro 1 Kontin talo.
Lähde: Kansallis-
arkisto A36:6/1-2

Kuva 5. Ote vuoden 1961 peruskartasta (kartoitusvuosi 1958), johon tutkimuskohde on merkitty mustalla ympyrällä. Kartassa näkyy Jauhoparran ja Kontin talo ennen nykyisen pappilarakennuksen, liikekeskuksen ja seurakuntatalon rakentamista. Lähde: Maanmittauslaitos, kartta 2121 04 Kiikka

4. TUTKIMUSMENETELMÄT

Koekaivauksessa tutkittiin 0,5 x 0,5 m kokoisilla koekuopilla suunnitellun saunan rakennuspaikkaa sekä tulevan vesijohdon ja maalämpöjärjestelmän siirtoputken linjausta. Tämän lisäksi saunan paikka tarkastettiin metallinilmaisimella. Kiinteistön vuokraaja osoitti paikan päällä saunan paikan sekä putkilinjat. Yhteensä kaivettiin 10 koekuoppaa, joten kaivettu pinta-ala on yhteensä 2,5 m². Koekuopat kaivettiin lapiolla ja tarvittaessa myös lastalla ohuina kerroksina. Maa-ainesta seulottiin koeluontaisesti mikäli mahdollista. Useamassa koekuopassa seulominen ei käytännössä ollut mahdollista varsin savisen maaperän vuoksi. Koekuopat kaivettiin 0,30–0,80 m syvyyteen puhtaaseen pohjamaahan asti. Koekuopissa esiintyvistä ilmiöistä ja maannoksista tehtiin muistiinpanot ja osa koekuopista valokuvattiin digitaalikameralla. Koekuoppien sijainnit mitattiin VRS-RTK -laitteen (Topcon Hiper SR) avulla, jonka tarkkuus on ± 2 cm. Mittaukset suoritettiin valtakunnallisessa ETRS-TM35FIN-tasokoordinaatistossa ja N2000 korkeusjärjestelmässä. Koekaivausten lopuksi kaikki koekuopat peitettiin. Kiinteistön itäosassa olevia rökkiöitä ei koekaivauksen yhteydessä tarkastettu.

Jälkityövaiheessa laadittiin Maanmittauslaitoksen maastokartan pohjalle yleiskartta mittakaavaan 1:500, johon lisättiin koekuopat ja muut havainnot. Tutkimuksessa otetut digitaaliset valokuvat on luettelointu Museoviraston kuvakokoelmiin päänumerolla AKDG 4605. Jälkitöissä allekirjoittanut vastasi tutkimusraportin ja yleiskartan laatimisesta sekä valokuvien luetteloinnista. Koekaivauksessa ei löytynyt Kansallismuseon koelmiin otettavia löytöjä.

5. KAIVAUSHAVAINNOT

Rakentamishankkeen vaikutusalueelta ei koekaivauksessa löytynyt viitteitä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Saunan kohdalle kaivetut koekuopat (nro 1-6) osoittivat, että paikalla on noin 30-40 cm paksun savisen peltomullan alla puhdas savimaa. Saunan länsireunan tuntumaassa multakerroksen vahvuus lisääntyi ja koekuopassa nro 6 kerros oli jo 80 cm paksu. Saunan länsipuolelle on ilmeisesti tuotu huomattava määrä multaista täytemaata. Saunan kohdalle kaivetuista koekuopista löytyi pullolasin ja tasolasin pala sekä vasaran pää. Lisäksi löytyi metallinpaljastimen avulla rautanauloja, oluttölkki ja alumiinituubi. Löydöt ajoittuvat selvästi 1900-luvulle.

Saunan vesiputken liitoskohta sekä maalämpöjärjestelmän porakaivot tulevat sijaitsemaan pappilan eteläpuolella olevalla alemmalla tasanteella ja tälle alueelle kaivettiin kaksi koekuoppaa (nro 9-10). Kuopista kävi ilmi, että myös tällä tasanteella on 30-40 cm paksu savinen peltomultakerros, jonka alla on puhdas savimaa. Koekuopista ei saatu esinelöytöjä.

Maalämpöjärjestelmän siirtoputkilinjan kohdalle kaivettiin kaksi koekuoppaa pappilan lounaispuolelle (nro 7-8). Kuopista kävi ilmi, että maa putkilinjan kohdalla on pappilan eteläpuolella olevalla piha-alueella varsin sekoittunut. Luontaista pohjamaata ei varmuudella tavoitettu kummassakaan kuopassa. Sekoittunutta täytemaata ulottuu ainakin puolen metrin syvyyteen, mutta on todennäköistä, että täyterrokset ulottuvat siitäkin syvemmälle. Koekuopasta nro 8 löytyi 1900-luvulle ajoittuva vasaran pää hiesusta koostuvasta täyterroksesta.

Kuva 6. Koekuoppa 2, jossa peltomullan alla on puhdas savi, kuvattu etelästä. AKDG 4605:5

Kuva 7. Koekuoppa 5, jossa peltomullan alla on puhdas savi, kuvattu etelästä. AKDG 4605:6

Kuva 8. Koekuoppa 6, jossa on paksu täyttömaakerros, kuvattu etelästä. AKDG 4605:7

Kuva 9. Koekuoppa 7, jossa mullan alla on vaaleanruskeaa hietaa, kuvattu etelästä. AKDG 4605:8

6. YHTEENVETO

Museoviraston koekaivausryhmä sai Pirkanmaan maakuntamuseolta suoritettavaksi koekaivauksen Sastamalan Kiikassa sijaitsevalla kiinteistöllä 790-521-2-3 Pappila. Kiinteistölle oltiin rakentamassa saunarakennusta sekä maalämpöjärjestelmää. Saunarakennukseen asennetaan myös uusi vesijohto olemassa olevasta liitoskohdasta. Kiinteistöllä sijaitsee muinaismuistolain (295/1963) rauhoittama Riihimäen rautakautinen ja keskiaikainen röykkiökohde ja koekaivauksella pyrittiin varmistamaan, etteivät rakennustyöt tule koskemaan kiinteää muinaisjäännöstä.

Koekaivausryhmä suoritti koekaivauksen virkatyönä yhden päivän aikana 31.7.2015. Koekaivauksessa kaivettiin 10 kpl 0,5 x 0,5 m kokoista koekuoppaa, joten kaivettu pinta-ala on yhteensä 2,5 m². Lisäksi tarkastettiin saunan rakennuspaikkaa metallinilmaisimella. Tutkimuksessa ei löytynyt viitteitä kiinteästä muinaisjäännöksestä rakentamishankkeen vaikutusalueelta. Saunan, vesijohdon ja maalämpökaivojen kohdalla on vanhaa peltoa, jossa kyntökerroksen alla on puhdasta savea. Saunan länsipuolella havaittiin paksu täyte- maakerros, josta oli myös havaintoja aikaisemmin keväällä suoritetussa arkeologisessa valvonnassa (Niemi- nen 2005). Pappilan lounaispuolella on maalämpöjärjestelmän siirtoputkilinjan kohdalla sekoittuneita maakerrostumia ja täyte- maata todettiin ainakin puolen metrin syvyyteen. Mahdolliset vanhat maakerrostumat ovat rakennuksen lähiympäristössä ilmeisesti tuhoutuneet viimeistään kun nykyinen pappila rakennettiin 1950-luvun lopulla. Kaikki koekaivauksen aikana löydetyt esinelöydöt ajoittuvat 1900-luvulle.

7. LÄHTEET

Painetut lähteet ja kirjallisuus:

- Piilonen, Juhani (2007). *Sastamalan historia. 2, 1300-1860*. Vammala: Vammalan kaupunki.
 Salo, Unto (2004a). *Sastamalan historia. 1,1, Esihistoria*. Vammala: Vammalan kaupunki.
 Salo, Unto (2004b). *Sastamalan historia. 1,2, Esihistorian liiteosa*. Vammala: Vammalan kaupunki.

Painamattomat tutkimusraportit:

- Jussila, Timo (2004). Äetsän kunnan kaava-alueiden (Kokoemäenjoenlaakso, pohjoisen pienjärvet) muinaisjäännösinventointi 2004. Mikroliitti Oy.
 Moilanen, Ulla (2014). Sastamala Riihimäki. Arkeologinen valvonta 25.10.2014. Pirkanmaan maakuntamuseo.
 Nieminen, Inga (2015). Sastamala Kiiikka, entisen pappilan alue. Sadevesiviemäriin poistoputken konekaivun valvonta 27.4.2015. Museovirasto.
 Oksala, Hilikka (1984). Kiven- ja maansekaisen raunion kaivaus. Äetsä, Kiiikka, Pappila, Riihimäki 09.07-17.08.1984. Turun yliopisto.
 Oksala, Hilikka (1985). Äetsä 1985. Kiiikka, Pappila, Riihimäki. Kiven- ja maansekaisen raunion kaivaus 06.06.-17.07.1985. Turun yliopisto.
 Salo, Unto (1950). Kiikan kiinteät muinaisjäännökset. Kertomus stipendimatkasta kesällä 1950.

8. DIGIKUVALUETTELO

AKDG 4605:

1. Tutkimuskohde ja kuvan keskellä suunniteltu saunan paikka ja oikealla pappila, kuvattu itäkaakosta.
Valokuvaaja Jan-Erik Nyman
2. Tutkimuskohde ja kuvan keskellä suunniteltu saunan paikka, kuvattu pohjoisesta.
Valokuvaaja Jan-Erik Nyman
3. Näkymä pappilasta kohti suunniteltua saunan paikkaa ja sen takana olevaa Kokemäenjokea, kuvattu luoteesta.
Valokuvaaja Jan-Erik Nyman
4. Kolmen männyn kohdalla oleva maalämpöjärjestelmän porauspiste, josta siirtoputki tulee nousemaan rinnettä ylös, kuvattu pohjoisesta.
Valokuvaaja Jan-Erik Nyman
5. Koekuoppa 2, jossa peltomullan alla on puhdas savi, kuvattu etelästä.
Valokuvaaja Inga Nieminen
6. Koekuoppa 5, jossa peltomullan alla on puhdas savi, kuvattu etelästä.
Valokuvaaja Inga Nieminen
7. Koekuoppa 6, jossa on paksu täyttömaakerros, kuvattu etelästä.
Valokuvaaja Inga Nieminen
8. Koekuoppa 7, jossa mullan alla on vaaleanruskeaa hietaa, kuvattu etelästä.
Valokuvaaja Inga Nieminen

9. KOEKUOPAT

Nro	Koordinaatit (ETRS-TM35FIN) Lounaisnurkka	Pinta mpy (N2000)	Koko m	Syvyys m	Kuvaus
1	N: 6805454,87 E: 274129,10	56,91	0,5 x 0,5	0,33	Turpeen alla on 33 cm paksu kerros savista multaa, josta löytyi vasaran pää ja pala vihreää pullolasia. Mullan alla on harmaata savea.
2	N: 6805452,72 E: 274127,86	56,88	0,5 x 0,5	0,40	Turpeen alla on 40 cm paksu kerros savista multaa, jonka alla on harmaata savea.
3	N: 6805454,48 E: 274125,18	56,81	0,5 x 0,5	0,30	Turpeen alla on 20-30 cm paksu kerros savista multaa, jonka alla on harmaata savea.
4	N: 6805453,60 E: 274122,55	56,85	0,5 x 0,5	0,45	Turpeen alla 40-45 cm paksu kerros savista multaa, jonka alla on harmaata savea.
5	N: 6805456,71 E: 274123,13	57,00	0,5 x 0,5	0,45	Turpeen alla on 40-45 cm paksu kerros savista multaa, jonka alla on harmaata savea.
6	N: 6805457,52 E: 274120,94	57,39	0,5 x 0,5	0,80	Turpeen alla on 80 cm paksu kerros savista multaa, josta löytyi pala kirkasta tasolasia. Mullan alla on harmaata savea.
7	N: 6805475,59 E: 274086,95	60,07	0,5 x 0,5	0,40	Turpeen alla on 25 cm paksu kerros savista multaa, jonka alla on 10 cm paksu multakerros, jossa on jonkun verran kiviä ja laastinpaloja. Sen alla on kuopan pohjaan asti vaaleanruskeaa hietaa, jossa on jonkun verran nyrkinkokoisia kiviä.
8	N: 6805472,31 E: 274086,17	59,76	0,5 x 0,5	0,60	Turpeen alla on 10 cm paksu kerros ruskeaa hiekkaa, jonka alla on 45 cm paksu kerros harmaanruskeaa hiesua. Hiesusta löytyi vasaran pää. Kerroksen alla on kuopan pohjaan asti ruskeaa hiekkaa.
9	N: 6805459,84 E: 274084,74	56,14	0,5 x 0,5	0,40	Turpeen alla on 40 cm paksu kerros savista multaa, jossa on yksittäisiä pieniä kiviä. Mullan alla on harmaata savea.
10	N: 6805451,79 E: 274098,07	55,88	0,5 x 0,5	0,35	Turpeen alla on 30-35 cm paksu kerros savista multaa, jonka alla on harmaata savea.

SASTAMALA Riihimäki

Jan-Erik Nyman 2015

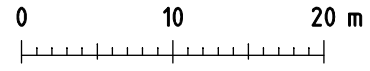
Yleiskartta 1:500

Piirtäjä Jan-Erik Nyman

Pohjakarttana on Maanmittauslaitoksen maastokartta

Koordinaatisto ETRS-TM35FIN

Korkeuskäyrät (N2000) ovat piirretty Maanmittauslaitoksen kahden metrin korkeusmallin mukaisesti

- koekuoppa (ei talteenotettuja löytöjä)
- röykkiö (sijainnit ja numerointi Oksalan mukaan)
- kiinteistöraja ja rajamerkki
- pelto
- niitty ja nurmikko
- kuusia, mäntyjä ja lehtipuita

